

Dlaczego warto spisać testament?

Pozostawiamy po sobie nie tylko wspomnienia, ale i konkretne dobra: mieszkanie, działkę, samochód, biżuterię. Pomimo że generalnie wiemy, co się z tymi rzeczami po naszej śmierci stanie – kto je prawnie odziedziczy – często nie podejmujemy wiążących decyzji w tym zakresie. A możemy, spisując testament.

O będących naszą własnością dobrach – pieniądzech, mieszkaniu, rzeczach osobistych – naprawdę warto rozmawiać i podejmować decyzje zawczasu, nie czekając na moment, w którym śmierć stanie się bardziej prawdopodobna albo nagła i obłożna choroba (paraliż, utrata świadomości, śpiączka) odbierze nam możliwość samodzielnego decydowania o swoim majątku.

Nasza rada:

Czasami wręcz wskazane jest spisanie ostatniej woli. Zawsze wtedy, gdy chcemy, by należący do nas majątek po śmierci trafił w inne ręce niż przewiduje prawo.

Rozmowa o tym, kto odziedziczy po nas majątek, nie jest niestosowna. Spisanie testamentu nie oznacza ani rychłej śmierci, ani nie przepowiada choroby.

Spisanie testamentu należy traktować jako możliwość suwerennego decydowania o własnym majątku, także na wypadek niespodziewanej śmierci.

1 PRZYKŁAD: Maria i Krzysztof są bezdzietnym małżeństwem. Krzysztof ma trójkę rodzeństwa, w tym dwoje to rodzeństwo przyrodnie, którego Krzysztof praktycznie nie zna. Zgodnie z kodeksem cywilnym majątek Krzysztofa po

jego śmierci zostanie podzielony między jego żonę a rodzeństwo. Krzysztof chciałby jednak, by wszystko przypadło żonie, Marii. Jedynym wyjściem w takim przypadku jest spisanie testamentu.

2 PRZYKŁAD: Grażyna jest starszą schorowaną osobą. Ma dwójkę dzieci (są one ustawowymi spadkobiercami Grażyny), które jednak nie interesują się jej losem. Na co dzień opiekuje się nią sąsiadka Zofia. Grażyna chce, by po śmierci jej majątek otrzymała Zofia. Rozwiązaniem jest spisanie testamentu.

3 PRZYKŁAD: Janusz ma trójkę dzieci. Dwojgu z nich świetnie się powodzi. Najmłodsza córka jest bezrobotna. Janusz chce, by jego cały majątek, w tym mieszkanie, przypadł tej córce. Powinien spisać testament.

4 PRZYKŁAD: Jan i Katarzyna żyją w związku nieformalnym (konkubincie). Oboje chcieliby, by po śmierci jednego z nich majątek przypadł drugiemu. Oboje muszą sporządzić testamenty.

Spisując testament, pamiętajmy, że niektórzy spośród ustawowych spadkobierców, nie ujęci w testamencie, mogą wystąpić z roszczeniem o część spadku, czyli o tzw. zachowek.

Jak sporządzić testament?

Testament, wbrew obiegowym opiniom, nie musi być sporządzony przez notariusza, choć taka możliwość istnieje. Opłata za sporządzenie testamentu notarialnego wynosi ok. 100 zł.

Plusem oświadczenia ostatniej woli przed notariuszem jest pewność, że testament zostanie sporządzony w sposób prawidłowy; trudniej też jest go później obalić przez niezadowolonych z naszej decyzji członków rodziny.

Testament można sporządzić także samemu. Należy jednak pamiętać, że w takim przypadku musi być on spisany własnoręcznie (maszynopis nie wchodzi w rachubę!), czytelnie podpisany i najlepiej opatrzony datą.

Testament jest dokumentem niesformalizowanym, więc to, jak będzie wyglądał, nie jest rygorystycznie określone przez przepisy. Może on być spisany choćby na kartce z notesu czy z kalendarza. Założeniem jest, że testament należy tak interpretować, by jak najściślej wykonać wolę testatora – spadkodawcy. Sąd Najwyższy uznał np. za testament list wujka przebywającego w szpitalu napisany do siostrzenicy, w którym oznajmił jej, że chce, by to ona otrzymała cały majątek; list podpisany był „Wujek Stefan”. Jednak już sam fakt, że w sprawie tej orzekł Sąd Najwyższy oznacza, że przy tak nieokreślonej formie dokumentu, w rodzinie powstały spory, które ostatecznie musiał rozwiązać sąd (a tego typu sprawy trwają zwykle kilka lat).

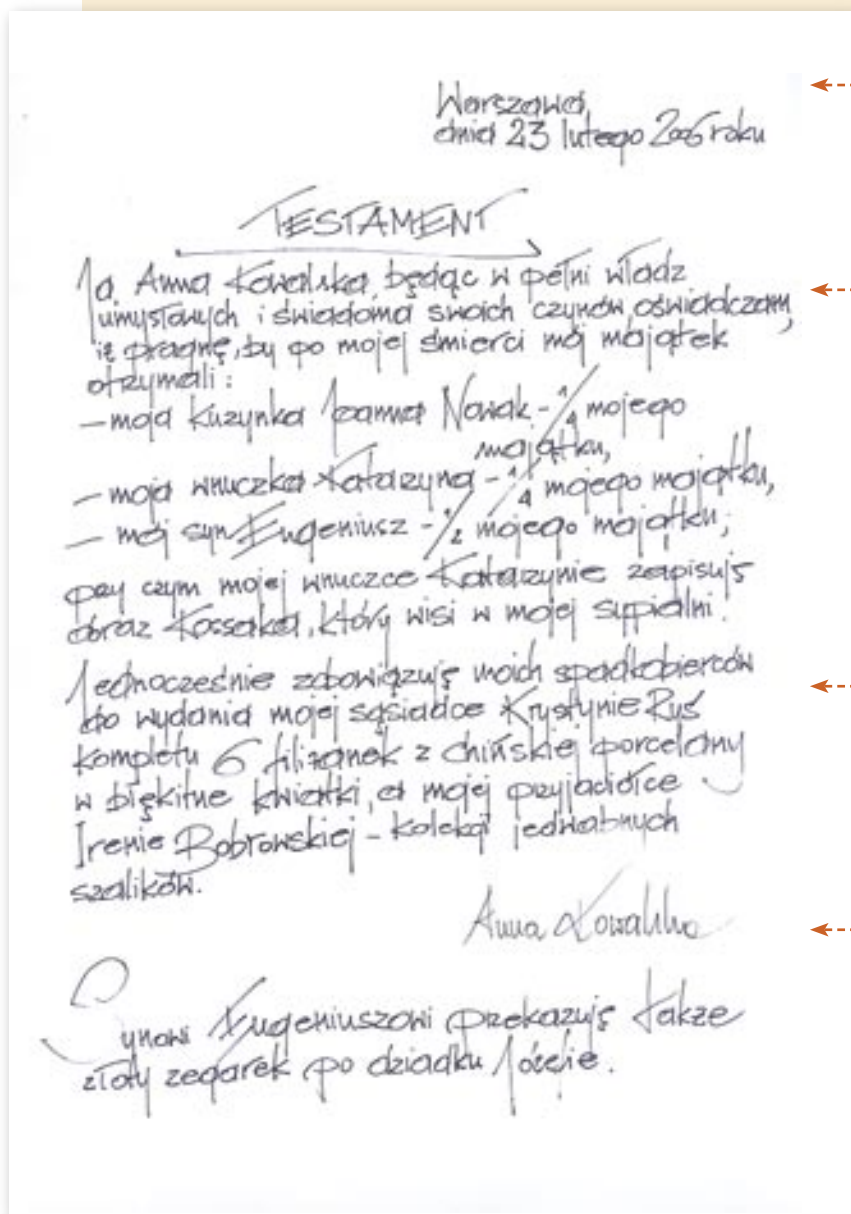
Gdzie przechowywać testament?

Możemy go przechowywać wszędzie: pod łóżkiem, w szufladzie czy skrytce bankowej. Jednak pamiętajmy, że założeniem jest, by po naszej śmierci dokument został odnaleziony. Dlatego warto albo trzymać go w miejscu oczywistym (szuflada biurka), albo poinformować kogoś, gdzie się on znajduje. Jeżeli chcemy mieć pewność, że po odnalezieniu testamentu nie zostanie zniszczony czy zatajony, możemy go zdeponować u prawnika czy u kogoś zaufanego.

Testament ustny – czy to możliwe?

Oprócz testamentu własnoręcznego i notarialnego prawo przewiduje jeszcze kilka rodzajów testamentów szczególnych. Szczególne kontrowersje budzi testament ustny.

Warto znać zasady sporządzenia testamentu, by spisany przez nas dokument nie budził wątpliwości.

1. Testament powinien być opatrzony datą jego sporządzenia.
2. Spisany musi być własnoręcznie.
3. UWAGA! W testamencie nie rozporządzamy poszczególnymi przedmiotami swojego majątku (zegarkiem, samochodem, komodą, książkami), a powołujemy poszczególne osoby do całości spadku lub do jego części (1/3, 1/2...).
4. Jeżeli chcemy, by pewne określone przedmioty otrzymały konkretne osoby, robimy zapisy, np. „Do całości spadku powołuję mojego syna Krzysztofa. Zobowiązuję Krzysztofa do wydania mojej wnuczce Kasi samochodu marki Opel, a mojej sąsiadce Zuzannie W. – pierścionka z brylantem, który otrzymałam od mojego śp. męża w pierwszą rocznicę ślubu”.
5. Pod tekstem testamentu umieszczamy nasz własnoręczny podpis; wszystko, co napiszemy poniżej podpisu, jest nieważne.

Czy ważne jest więc oświadczenie ustne, że chce się, by majątek po śmierci otrzymała kochana wnuczka, a nie jej rodzice? Tak, ale tylko w pewnych określonych ściśle przez prawo sytuacjach.

Przesłanki ważności testamentu ustnego są następujące:

- uzasadniona obawa rychłej śmierci spadkodawcy (np. jest się poszkodowanym w wypadku samochodowym);
- niemożność bądź utrudnienie sporządzenia testamentu w zwykłej formie wskutek szczególnych okoliczności;
- obecność co najmniej trzech świadków wygłoszenia testamentu ustnego.

Potwierdzenie testamentu

Treść testamentu ustnego powinna zostać potwierdzona. Prawo przewiduje dwa sposoby jej potwierdzenia:

I. W ciągu roku od złożenia oświadczenia spadkodawcy jeden ze świadków lub osoba trzecia spisze treść testamentu i dokument ten zostanie podpisany przez spadkodawcę oraz co najmniej dwóch świadków.

II. Jeżeli treść testamentu nie zostanie stwierdzona w sposób określony powyżej, może ona zostać potwierdzona w terminie sześciu miesięcy od otwarcia spadku (a więc od śmierci spadkodawcy) przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeśli przestu-

chanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub bardzo utrudnione, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach pozostałych dwóch świadków.

Przypomnijmy to, co napisaliśmy na początku: testament nie jest dokumentem sformalizowanym, a dla sądu priorytetem zawsze będzie jak najdokładniejsze spełnienie woli spadkodawcy.

Im wyraźniej i jaśniej przełożymy więc naszą wolę, tym mniej wątpliwości będą budziły nasze intencje. Będziemy mieli większą pewność, że nasz majątek trafi do osób, które chcemy nim obdarzyć.

Traktujmy sporządzanie ostatniej woli nie jako szykowanie się na rychłą śmierć, a jako dbanie o nasze i naszych bliskich interesy oraz rozsądne rozporządzanie majątkiem, który zgromadziliśmy przez całe życie.